

MANİHEİZM

III. yüzyılda

Mani tarafından eski İran'da kurulan ve günümüzde müntesibi bulunmayan gnostik bir din.

Mani 216 yılında Güney Mezopotamya'da doğdu. Ailesinin heterodoks Hıristiyan mezhebi Elkesai'ya bağlı olması, içinde yetiştiği ortam ve Maniheizm'deki Hıristiyan unsurlarının kaynağı hakkında bir fikir vermektedir. Kaynaklarda on iki yaşında iken Mani'ye bir meleğin görüldüğü, yirmi dört yaşına geldiğinde "ikizi" (Tavm) adını verdiği bu melekten aldığı öğretiler doğrultusunda yeni dini yaymaya başladığı belirtilmektedir. Sâsânî Kralı I. Şâpûr zamanında Mani'nin hareketine müsamaha gösterilmiş ve bu sayede Mani başta İran olmak üzere çeşitli bölgelerde dinini yayma fırsatı bulmuştur. Kral I. Behram'ın son günlerine kadar süren bu olumlu hava, imparatorluğun Mecûsî başrahibi Kartir'in öncülüğünde Maniheizm'e karşı yoğun bir sindirme kampanyası başlatılması neticesinde sona ermiştir. Yakalanıp zindana atılan Mani 276'da öldürülmüştür.

Mani'nin öğrencileri onun misyonunu devam ettirmiş, Mani'yi Mecûsîler'e "Zerdüş'tün mânevî oğlu," Budistler'e "geleceğin Buda'sı" (Maitraya) ve Hıristiyanlara "Faraklit" şeklinde anlatmışlardır. Gelişmiş bir misyonerlik teşkilâtına sahip olması sebebiyle Güney İran ve Mezopotamya sınırlarını aşarak Mısır, Anadolu, Avrupa ve Asya içlerine kadar ulaşan Maniheizm IV. yüzyılda Hıristiyanlığın en büyük rakibi konumuna gelmiş, VIII. yüzyılda Böğü Han'ın genelgesiyle Doğu Türkistan'da Uygurlar'ın resmî dini olmuştur. Ancak VI. yüzyıldan sonra Batı'da, XII. yüzyıldan sonra da Asya'da gerilemeye başlamıştır. Mezopotamya ve İran'ın VII. yüzyılda Müslümanlar tarafından fethedilmesiyle Maniheizm'e zimmîlik statüsü tanınmış ve Abbâsî döneminde olduğu gibi bazı zamanlarda konulan yaptırımlar dışında genelde dinî açıdan müsamaha gösterilmiştir. Ortaçağ'da Maniheizm, düalist karakterli çeşitli heterodoks Hıristiyan mezheplerinin oluşumunu etkilemiştir. VII. yüzyılda Ermenistan'da ortaya çıkan Paulikanlar, X. yüzyıldan itibaren Balkanlar'da görülen Bogomiller ve XII-XIII. yüzyıllarda Güney Fransa ve Kuzeydoğu İtalya'da etkili olan Katarlar ve Albigenler'le Maniheizm arasında önemli paralellikler mevcuttur. Bu akım-

lar Ortaçağ Maniheizmi veya Neo-Maniheizm olarak da adlandırılmaktadır.

Kutsal Metinler. Mani, sağlığında öğrencilerini yazıya geçiren ve bazılarını çizimlerle süsleyen ender din kurucularındandır. Aralarında Hayat İncili, Hayat Hazinesi, Şapuragan, Pragmateia, Sırlar Kitabı, Devler Kitabı, Mektuplar ve İlâhiler'in bulunduğu, Süryânî ve Pehlevî dillerinde yazılmış olan bu eserler, ancak Mani'nin öğrencilerinin eserlerinde parçalar halinde günümüze ulaşmıştır. Dolayısıyla öğrencileri ve takipçileri tarafından farklı dillerde (Kiptîce, Süryânîce, Uygurca, Çince, Farsça ve Latince) kaleme alınan veya derlenen bu yazmalar Maniheizm'in ilk elden kaynaklarını oluşturmaktadır. Mani'nin Mektupları, İlâhi Kitabı, Hayat İncili Yorumu, Köln Mani Kodeksi ve Vaazlar bunlardandır.

İnanç Esasları. Maniheizm inancın temelini, ışık ve karanlık yahut iyilik ve kötülük şeklindeki birbirine zıt iki aslî prensibe dayanan gnostik bir düalizm oluşturmaktadır. Nitelik olarak tamamen farklı karakterlere sahip olan bu prensiplerin her ikisi de ezeli ve ebedîdir. Sevgi, iman, sadakat, iyilik, hikmet özelliklerini temsil eden ve hava, rüzgâr, ışık, su, ateşten oluşan ışık âleminin hâkimi yüce ışık (nur) tanrısidir. Ulûhiyyet, nur, güç ve bilgi kudretine sahip olan bu tanrı "yüceliğin babası, ışık âleminin kralı", bazan da İran geleneğine uygun olarak Zervân (Zervân) şeklinde adlandırılmaktadır. Işık âlemi için "hayat ağacı" tasviri de kullanılmaktadır. Aynı şekilde karanlık âleminin başında çoğunlukla canavar olarak tanımlanan karanlık kralı ya da tanrısı bulunmaktadır. Onun etrafında da sayısız kötü varlık ve duman, ateş, rüzgâr, acı su, karanlıktan oluşan beş zulmet âlemi ve her bir zulmet âleminin yöneticisi olan insan üstü varlıklar (arkon) vardır. Tamamen olumsuz niteliklerle ve "ölüm zehiri" denilen bir dumanla kaplanmış olan bu âlemde maddeyi sembolize eden, sayısız dallarından savaşı, şiddet, kin ve her türlü kötülüğün fışkırdığı bir "ölüm ağacı" mevcuttur. Bu iki âlem arasında yaşanan sonsuz çekişme açısından zaman Mani tarafından üçe ayrılmıştır: Pasif mücadele nin söz konusu olduğu geçmiş ve gelecek zamanlarla aktif bir mücadeleye sahne olan şimdiki zaman.

Maniheizm'e göre bu mücadele, kaos ve verimsizlik özelliklerine sahip olan karanlığın (huşuk) hayat ve düzeni temsil eden ışık âlemini ele geçirmek amacıyla

saldırıya geçmesiyle başlar. Karanlığı tekrar kendi mekânına hapsederek ezeli pasif konumuna döndürebilmek için kurtuluş planı yürürlüğe konur. Plan gereği bu âlemde tutsak olan ışık ruhlarını kurtarmak üzere gönderilen ışık elçilerinin faaliyetleriyle kâinat, yeryüzü, hayvanlar ve bitkiler oluşturulur. Dolayısıyla bütün bu varlıklar, karanlıkla ışık unsurlarından oluşan zıt ilkelerin farklı oranlarda birleşmesiyle meydana gelmiştir. Bu süreçte ilk insan çifti olan Âdem ve Havvâ da oluşturulur. Bütün gnostik sistemlerde olduğu gibi Maniheizm'de de insanın yaratıcısı Tanrı değil kötülük güçleridir. Böylece insanda da diğer varlıklarda olduğu gibi hem ışık unsuru (ruh) hem kötülük unsuru (beden) bulunmaktadır. Işık tanrısı insana kurtuluşu yoluyla öğretmek üzere "muhteşem İsâ'yı" gönderir. Ondan kurtarıcı ilâhî bilgiyi alan Âdem, kendi mahiyeti ve ilâhî âlemle ilgili hakikati kavramak suretiyle kurtuluşu hak etmiş olur. Bu arada Âdem, kendisini bu sūflî âleme bağlayacağı için daha az ışık parçacıkları taşıyan Havvâ ile cinsel ilişkide bulunmaması konusunda da İsâ tarafından uyarılır ve başlangıçta buna riayet eder. Bunun üzerine Havvâ babası kötü arkonla birleşir ve Kâbil doğar. Ardından Kâbil'le birleşir ve Hâbil doğar. Bu uygunsuz birleşmeler birbirini takip eder. Daha sonra bir arkon (Sindid) Havvâ'ya Âdem'i sihirle nasıl kandıracağını öğretir ve onunla birleşmesini sağlar. Bu birleşmeden de Âdem'in gerçek oğlu ve gnostiklerin atası olarak kabul edilen Şit doğar. Âdem Şit'e hakikati öğretir. Bu arada Sindid, Âdem'le tekrar birleşmesi için Havvâ'yı kışkırtır. Âdem yine aldanmak üzereyken Şit babasını ikaz eder ve onu kendisiyle birlikte doğuya, ışık âlemine gelmeye davet eder. Böylece öldükten sonra Âdem ve onun nesli ışık âlemine yükselir. Havvâ ve nesli ise cehenneme gider.

Bu şekilde kötü beden içerisinde ışık âlemine ait olan ruhun hapisane hayatı yaşadığı insanlık üremeye ve çoğalmaya başlar. Fakat Âdem'den kaynaklanan insanlığın kurtuluşu için İsâ, bütün ışık elçilerinin babası olarak kabul edilen "ışık zihni"ni (Manuhmed) görevlendirir ve o kurtarılacak olan her insana mânen gelir. Ruh onu beşli özelliğinden tanıır ve davete icâbet eder. Kurtuluşu hak etmeyen, dolayısıyla ışık zihni tarafından uyarılmamış olan ruh ise kurtuluşu hak etmeye ya da son hesap gününe kadar yeryüzünde tekrar tekrar doğar. Ruhun bu

MANİHEİZM

sınırlı ruh göçüne (reenkarnasyon) tâbi olması bir yönden onun kötülükten temizlenme süreci, diğer yönden uyarılmayı hak etmeyen ruha beden hapisanesinde kalma cezasının verilmesi olarak görülmektedir.

Maniheiztler, çeşitli zamanlarda ışık elçilerinin (Faraklit) insanlara kurtuluş yolunu öğretmek üzere yeryüzünde yaşadıklarına ve Mani'nin bu elçilerin sonuncusu olduğuna inanırlar. Dolayısıyla Zerdüş, Buda ve İsa gibi şahsiyetlerin insanlara ışık yolunu tebliğ eden ve Mani'nin gelişine zemin hazırlayan elçiler olduğuna inanılır. Mani'nin ardından başka bir elçi gelmeyecek, ancak yalancı elçiler zuhur edecektir. Mani yeryüzünden ayrıldıktan sonra doğrudan ışık âlemine gitmemiştir; yükselişteki ilk durak olan ayda yeryüzündeki son ışık nüvesinin de kurtuluşuna kadar beklemekte ve oradan ruhlara yol göstermeyi sürdürmektedir. Maniheizm'e göre beden hapisanesinden kurtulan ruh önce Samanyolu'nu izleyerek aya yükselir. Bir müddet burada ikamet edip güneşe geçer, bir müddet de burada kaldıktan sonra ışık âlemindeki dünyalara (aeon) yükselir.

Mani'ye göre ruhların ışık âlemine yükselmesine paralel olarak dünyada zulüm

ve şiddet artacak, kötülük çoğalacaktır. Âhir zamanda yalancı peygamberler zuhur edecek ve yalancı Mithra (deccâl) ortaya çıkıp insanları saptırmaya çalışacaktır. Son ışık parçasının da kurtuluşunun yakın olduğu bir dönemde dünyanın sonunun yaklaştığının habercisi olan büyük bir savaş çıkacak, ardından dünyaya yalnızca günah ve kavga hâkim olacaktır. Daha sonra ışık elçisi İsa Mesîh ikinci defa yeryüzüne gelecek ve insanları yargılamaya başlayacaktır. O ana kadar henüz süflî yeryüzünden ayrılmamış olan Maniheiztler ona katılarak sağ tarafına oturacak ve meleklerle dönüştürülecektir. Onun solunda yer alan günahkârlar ise cehenneme atılacaktır. Ardından İsa Mesîh'in Samanyolu şeklindeki ilâhî varlığa ve kâinatı ayakta tutan beş ışık ruhuna yerlerinden ayrılmaları için işaret vermesiyle bütün kâinat çökecek ve 1468 yıl sürecek olan büyük bir ateş çıkacaktır. Işık elçisiyle birlikte son ışık unsurları da ilâhî ışık âlemine yükselirken savaşı kaybeden karanlık güç ve taraftarları, kendileri için hazırlanmış olan büyük bir çukura çekilecek ve çukurun deliği büyük bir kayayla kapatılacaktır. Böylece iyilikle kötülük arasındaki aktif mücadele dönemi tamamlanmış olacak ve geçmişte ışık ve karanlığın birbirinden ayrı olarak varlıklarını sürdürdükleri asfî konuma tekrar dönüşmüş olacaktır.

Dinî Kurallar. Mani'nin öğretilerine göre kurtuluşu elde etmek için ruhun "beş emir" ve "üç mühür" olarak adlandırılan bazı fiillerden uzak durması ve çeşitli kurallara uyması gerekmektedir. Beş emir arasında oruç, dua ve sadakayı yerine getirmek, yalan söylememek, hiçbir canlıyı öldürmemek ve et yememek, temizlik ve sağlığa dikkat etmek, mala mülke önem vermeyip fakirliği gözetmek ve alçak gönüllü olmak yer alır. Üç mühür ise eline, diline ve gönlüne (düşüncesine ya da beline) hâkim olmak prensibidir. Ağzın mühürü kötü söz söylememeyi, bitkilerden daha az ışık unsuru taşıdığı için etten kaçınmayı, sarhoş ettiği ve ışık tanrısını düşünmekten alıkoyduğu için içki içmemeyi gerektirir. Elin mühürü ise inananı, madde içerisinde tutsak olan ışık unsurlarına zarar verecek herhangi bir davranışta bulunmaktan alıkoymak demektir. Buna göre ideal davranış tarzı hayvanı öldürmemeyi, bitkilere zarar vermemeyi, hatta toprağı sürmemeyi ve hasat yapmamayı gerektirir. Gönlün ya da belin mühürü ise evlenmemeyi ve cinsellikten uzak durmayı öngörür. Maniheizm'e göre

re maddî varlığın devamını sağlayan ve yeni bedenlerin oluşmasına imkân veren evlenme kötü arkonların âdetini taklitten ibarettir.

Kurallara uyma noktasında Maniheizt cemaat tam anlamıyla kurallara bağlı kalan seçkinler, kurallara tam olarak riayet etmeyen ve halkın ekserisini oluşturan dinleyiciler olmak üzere ikiye ayrılır. Seçkinler öldüklerinde temizlenmiş olarak doğrudan ışık âlemine yükselirler. Kurallara riayet etmeyenlerse seçkinler tabakasından biri olarak doğuncaya kadar reenkarnasyona tâbi olurlar. Onların, seçkinlere yaptıkları hizmetler ve dinî öğretiyi destekleme konusunda gösterdikleri tutum bir sonraki hayatlarında daha iyi biri olarak bedenleşmelerini sağlayacaktır. Ayrıca yalnız şu on kurala uymaları dine mensubiyetlerinin devamı için yeterli olmaktadır: Tek evlilik yapmak, zinadan, yalandan, hırsızlıktan, riyakârlıktan, putperestlikten, sihirden, hayvanları öldürmekten ve dinî herhangi bir şüpheden uzak durmak, seçkinlere hizmet etmek.

İbadet. Maniheizm'in temel ibadetleri arasında dua ve oruç yer almaktadır. Dinleyiciler günde dört defa ibadet ederken seçkinlerin yedi vakit kuzeye dönerek dua etmeleri şarttır. Dua sırasında yüce ışık tanrısına hamd ve tesbihi içeren çeşitli metinler ve ilâhiler okunur. Ayrıca pazar günleri tutulan haftalık orucun yanı sıra yılın çeşitli zamanlarına serpiştirilmiş oruç günlerine riayet söz konusudur. Seçkinler yılın toplam 100 gününü oruçlu geçirirken dinleyiciler yılda toplam otuz günlük oruçla mükelleftir. Kutsal günler ve bayramlar arasında Berna kutlaması ya da anma töreni ilk sırada yer alır. Mani'nin ıstırap çekerek öldürülmesi anısına oruç ve yıllık tövbe ayı olan on ikinci ayın sonunda düzenlenen bu törende Mani için çeşitli ilâhiler, dualar ve methiyeler okunur. Bundan başka musafaha yapma ve kutsama törenleri, ölümler için anma töreni de yapılmaktadır. En önemli âyinlerinden biri de seçkinlerin günlük genel yemeğinin dinleyiciler tarafından düzenlenmesidir. Ayrıca haftalık tövbe ve günah itirafı törenleriyle yılda bir defa cemaat halinde yapılan tövbe âyini vardır. Dinleyicilerin gelirlerinin yedide ya da onda birini cemaat için vermeleri de dinî görevler arasında sayılmaktadır.

Vaaz, dinî öğretilerin tâlimi, cemaati temsil etme ve âyinleri idare etme gibi işler seçkinler grubu tarafından yürütülür. Belli bir hiyerarşiye göre düzenlenmiş

Türkistan'ın Turfan bölgesinde Cotsko'da VIII-IX. yüzyıllarda yazılmış bir Maniheizt kitabındaki minyatür (Berlin Museum für Indische Kunst, nr. III, 6368)

olan bu grup Mani'nin vekili olarak cemaati yöneten bir lider, on iki öğretici, yetmiş iki piskopos, 360 kişilik yaşlılar grubu ve sıradan seçkinlerden oluşmaktadır. Sıradan seçkinler arasında kadınlar da yer alırken diğer birimler sadece erkeklerle mahsustur.

İslâm Kaynaklarında Maniheizm. Maniheizm, tevhid inancına aykırı olan düalist karakterli ve âlemin ezeliğini gerektiren inanç sistemleri sebebiyle kelâm kitaplarının ilâhiyyât bölümlerinde, "el-milel ve'n-nihal" türü mezhepler tarihi kitaplarında ve diğer tarih kaynaklarında kurucusunun ismine nisbetle Mâniyye, Mâneviyye veya Mennâniyye isimleriyle ele alınmıştır.

Ebü'l-Hasan el-Eş'arî *Maqālâtü'l-İslâmîyyîn* adlı eserinde (s. 332, 336, 337, 349). Mennâniyye'nin insanı kendileri de cisim olan beş duyudan ibaret saydığını, onlara göre her şeyin nur ve zulmetten meydana geldiğini belirtmiştir. Ebû Mansûr el-Mâtürîdî *Kitâbü't-Tevhîd*'inde (s. 239-249), Mennâniyye'nin âlemin nur ve zulmet olmak üzere kadîm ve ezeli iki prensipten yaratıldığına, bunların bir gün ayrılacağına inandığını aktardıktan sonra onların tasvir ettikleri prensiplerin ve birleşmelerinden meydana gelen âlemin de aslında sonlu olduğunu ispat yönünde farklı deliller ileri sürmüştür. Kâdî Abdülcebbar, *el-Muğnî* adlı eserinin diğer dinlere ayırdığı V. cildinde (s. 9-15) öncelikle tevhid inancına aykırı bulduğu düalist inanç sistemlerini (Seneviyye) ele almış, onlardan Mâniyye'nin âlemin nur ve zulmet olmak üzere kadîm ve ezeli iki prensipten yaratıldığına, bu iki aslın da farklı cevher, nefis, fiil ve sıfatlara sahip bulunduğuna inandığını, ancak yaratılışı sağlamakta iki kadîm aslın bir araya gelme ve ayrılma hususunda görüş ayrılığına düşüğünü belirtmiştir.

Abdülkâhir el-Bağdâdî, Mani'nin tenâsühe ve âlemin ezeliğine inandığını, ona göre bedenlerinden ayrıldıktan sonra doğru kimselerin ruhlarının nura giderek orada ebedî mutluluk içinde kalacağını, kötülerin ruhlarının ise arınmaya kadar hayvanların bedenlerine geçeceğini ve daha sonra nura kavuşacağını aktarmaktadır (*el-Fark*, s. 271). Şehristânî ise Mâneviyye olarak adlandırdığı bu dinin, âlemin nur ve zulmetten meydana geldiği temel prensibi üzerine kurulduğunu ifade ettikten sonra bu iki prensibi birbirinden ayıran temel özelliklere geniş yer vermiş, âlemi meydana getirmek için bir

araya gelmeleri hususunda ortaya çıkan görüş ayrılıklarına değinmiş, Mani'nin bütün mallardan onda bir nisbetinde zekâtı, günde dört vakit namazı ve duayı emrettiğini, yalan söylemeyi, adam öldürmeyi, hırsızlığı, zinayı, sihri ve putlara tapınmayı yasakladığını belirtmiştir (*el-Milel*, I, 244-249). Tarihçi Ya'kûbî de Sâsânî Kralı I. Şâpûr ve I. Behram dönemlerinde Mani'nin ve onun ölümünden sonra öğrencilerinin faaliyetleri hakkında bilgi vermekte, Mani'nin kitapları ve öğretilerini de ana hatlarıyla tanıtmaktadır (*Târîh*, I, 159-161).

BİBLİYOGRAFYA :

Ya'kûbî, *Târîh*, I, 159-161; Eş'arî, *Maqālât* (Ritter), s. 332, 336, 337, 349; Mâtürîdî, *Kitâbü't-Tevhîd* (nşr. Bekir Topaloğlu – Muhammed Aruçi), Ankara 1423/2003, s. 239-249; Bağdâdî, *el-Fark* (Abdülhamîd), s. 271; Kâdî Abdülcebbar, *el-Muğnî*, V, 9-15; Şehristânî, *el-Milel* (Kilânî), I, 244-249; S. Runciman, *The Medieval Manichee*, Cambridge 1955; J. P. Asmussen, *Manichaeism Literature*, New York 1977; *The Cologne Mani Codex* (trc. R. Cameron – A. J. Dewey), Missoula 1979; K. Rudolph, *Gnosis: The Nature and History of an Ancient Religion* (trc. R. Mc. L. Wilson), Edinburgh 1983, s. 326-342; S. N. C. Lieu, *Manichaeism*, Manchester 1985; Harun Güngör, "Maniheizm", *Eû İlahiyat Fakültesi Dergisi*, V (1988), s. 145-166; G. Gnoli, "Manichaeism", *ER*, IX, 161-170; W. Sundermann, "Dinâvariya", *Elr*, VII, 418-419.

ŞİNASI GÜNDÜZ

MANİSA

Ege bölgesinde şehir
ve bu şehrin merkez olduğu il.

Eski adı Sipylos (Sipil) olan Manisa dağının kuzey eteğinde Gediz nehrinin geçtiği ovanın kenarında denizden 50-70 m. yükseklikte yer alır. Anadolu'nun iç kesimlerini Ege denizi kıyılarına bağlayan yol üzerinde önemli bir yerleşim yeridir. Tarih boyunca bu özelliğini koruyan şehir, Osmanlı döneminde XVI. yüzyıl sonlarına kadar hânedan mensubu şehzadelerin idarî tecrübe kazanmak üzere bulundukları siyasî merkez olarak dikkati çekmiştir. Manisa adının nereden geldiği hususu tartışmalıdır. Genel olarak adını bu bölgeye yerleşen Magnetler'den aldığı, bundan dolayı Magnesia dendiği kabul edilir. Antik kaynaklarda Büyük Menderes nehri civarındaki Maiandros (Menderes) Magnesia'sından ayırt edilmek için buraya Magnesia ad Sipyllum (Sipil Manisası) denmiştir. Magnesia zamanla Türk hâkimiyeti sırasında Mağnisiye, Mağnisa, Manisa şekline dönüşmüştür.

Tarih. Eskiçağ'larda Batı Anadolu'nun Lydia / Lidya denilen kesiminde yer alan şehrin ne zaman ve nasıl kurulduğu bilinmemektedir. Bugünkü şehrin 7 km. kadar doğusunda bulunan harabelerin (Tantalıs) ilk iskân mahalli olduğu ve milâttan önce II. bine çıkan bir geçmişi bulunduğu ileri sürülür. Hititler'in etki alanına giren ve milâttan önce XII. yüzyıl başlarından itibaren Anadolu'ya gelen kavimlerce tahrip edilen bu şehrin yerine Frigler'in Spiylos adlı bir yerleşim yeri kurdukları, milâttan önce VII. yüzyılda bu civarda ortaya çıkan ve Magnesia denilen şehrin bunların yerini aldığı belirtilir. Sipil / Manisa dağının eteklerinde son derece müstahkem bir mevkiye önündeki geniş ovaya hâkim bulunan Magnesia bir süre Lidyalılar'ın idaresinde kaldı. Onların Persler'e yenilmesi üzerine (m.ö. 546) I. Pers satraplığına dahil edildi. Meşhur kral yoluna yakın olması sebebiyle ekonomik yönden gelişme gösterdi. Ardından Büyük İskender'in nüfuzu altına girdi. Onun ölümünden (m.ö. 323) sonra haleflerinin (Diadokhlar) mücadelesine sahne oldu. I. Selevkos milâttan önce 281'de bütün Küçük Asya'yı ele geçirince şehri oğlu I. Antiokos'un idaresine verdi. Milâttan önce 245 yılına ait bir kitâbeden şehrin Smyrnalı (İzmir) bir kumandanın idaresinde askerî bir koloni olduğu anlaşılmaktadır. Burası bir şehir (polis) değil askerî bir üs haline gelmiş ve İzmir ile birleşmişti. Selevkiler arasındaki taht mücadelelerinden etkilenen şehir bir ara Bergama Kralı I. Attalos'un nüfuzu altına girdi. III. Antiokos'un kuzeni Akhaïos milâttan önce 220'de burayı yeniden ele geçirdi. Milâttan önce 190'da Romalılar Magnesia yakınlarındaki savaşta III. Antiokos'u yenince şehir halkı elçiler göndererek Roma hâkimiyetini kabul etti. Roma Senatosu, şehri savaş sırasında kendilerine yardım eden Bergama Kralı II. Eumenes'e bıraktı (m.ö. 189). Bergama hâkimiyeti altında iken para basma yetkisi tanındı. Milâttan önce 133'te Bergama Krallığı'nı vesayet altına alan Romalılar milâttan önce 126'da Bergama Krallığı'nın kontrolünü ele geçirince Magnesia da onların hâkimiyetinde muhtar bir yönetime kavuştu. Bir ara Pontus Kralı Mithridates'in hâkimiyetine girdiyse de bu durum çok kısa sürdü. Roma idaresi altında Asya eyaletinin önemli bir şehri oldu. Milâttan önce 20'de Augustus'un eyalet düzenlemeleri sırasında yarı otonom bir statü kazandı. Milâttan sonra 17'de bütün Gediz havzasını etkileyen şid-